

LABORATORIA

'IF WE KNEW WHAT IT WAS WE WERE DOING, IT WOULD NOT BE CALLED RESEARCH, WOULD IT?'

Albert Einstein

De ontwikkeling van kunst vindt vandaag de dag plaats in laboratoria, en is niet langer kunst, maar research. Het materiaal bestaat niet langer uit klei, tekst of video, maar 'organismen', 'virussen' en 'microben'. De kunst flirt met metaforen als 'besmetting' en 'immunitet', ze slibbert zich een weg uit de theaterzalen en musea, en in een wetenschappelijk discours van fractalen en algoritmen.

Zoals gewoonlijk waren de beeldende kunsten de trendsetters, met koplopers als Eduardo Kac, die niet alleen een genetisch gemanipuleerd fluorescerend konijn reëerde, maar ook een passage uit Genesis omzette in morse-ode, die hij vervolgens vertaalde naar een DNA-formule die hij in het laboratorium kunstmatig liet omzetten in een paar proefbuisjes microben. Tijdens de tentoonstelling was het publiek getuige van de evoluerende mutatie van het oorspronkelijke citaat 'Let man have dominion over the fish of the sea, and over the fowl of the air, and over every living thing that moves upon the earth' tot een onbegrijpelijke tekenreeks. De microben, die de DNA-ketens vormen die ook de letters vormen, namen in hun proefbakjes immers andere onstellingen aan en veranderden bijgevolg op onvoorspelbare wijze de betekenis van het Bijbel citaat.

Het ietwat naïeve experiment ontketende, vreemd genoeg, stormen van protest bij zowel gelovigen als kunstkenner, onttegen Kac enkel maar sterkte in zijn overtuiging dat hij de juiste weg was ingeslagen. Sinds 'Genesis' in 1999 volgden dus het bovengenoemde Alba-konijn –er is ook een fluorescerende hond onderweg– en, in 'The Eight Day', een hele minikosmos in vitro.

Volgens Kac zelf wil zijn werk een maatschappelijk debat in gang zetten over de verantwoordelijkheid en grenzen van de wetenschap. Hij haalt kunst uit de natuur en de wetenschap uit het labo, en plaatst beiden in de arena van het publieke forum. Voor hem maken deze discussies even wezenlijk deel uit van het kunstwerk, als Alba en haar soortgenoten zelf.

In zijn boek *Telepresences and Bio Art* mag Kac dan wel een vurig verdediger zijn van het belang van communicatie, verantwoordelijkheid en debat over de ontwikkelingen van de wetenschap, in de werken zelf blijft er weinig meer over dan een esthetiserend en mystificerend 'event'. In het zwakke fosforiserende licht van de fluo-konijnenvaak wordt opinievorming er niet duidelijker op. Over de problematiek van genetische manipulatie komen we op de debatpagina's van de talrijke websites die aan Alba gewijd zijn geen stap verder dan de dialoomie tussen een juist en enthousiasme voor de letterlijke invulling van het nieuw bedongen 'reactief vermogen' van de kunstenaar, die nu uiteindelijk een beetje God mag spelen, en de puriteinse bezoudszindheid van respectievelijk de kunst- of wetenschapskenner, die de vermenging van de genres als onzinnig, oppervlakkig of zelfs gevaarlijk beschouwt.

'Alba' is een goed voorbeeld van een kunstpraktijk die zich in het wetenschappelijke heeft genesteld, volgens het principe S=E (waarbij S staat voor *science*, voor *complexity* en E voor *effect*). Nu de laboratoriumpraktijk zich ook een plek heeft bedongen in de podiumkunsten, en de laboratoria